

מאוצרות הפרשה

הגרי"ש אלישיב זצ"ל והחל למרר בכבי באומרו: סכומים גבוהים ביותר הוזלתי מכיסי למען התורה ולומדיה. ערכתי עם אברכים רבים הסכמי יששכר וזבולון. ואכן בעבר כל עיסקה שעברה תחת ידי ראתה ברכה מרובה. אך לאחרונה אני רק מפסיד. השקעות ענק ירדו לטמיון. השיב לו הרב אלישיב: האם אתה ואשתך בריאים? גם ילדיך בריאים ב"ה, הרי זה שווה הון עתק! תאר לעצמך כמה כסף היית מסכים להוציא אם חלילה עין אחת שלך לא הייתה רואה, וכמה בשביל שאשתך תשמע. וב"ה אצל בני משפחתך הכל למישרין. הרי זה סכום עתק שמורעף עליך מן השמים. הצדקות שאתה עושה אינן יורדים לטמיון. אתה מקבל כנגד זה עושר רב ועצום. הקב"ה משלם גם בדרך זו. (שואלין ודורשין)

מחלה לא חולה

בסיומה של כל פרשה בחומש, מצוין מספר הפסוקים שבאותה פרשה. לצד המספר, מופיעה מילה שערכה בגימטריה הוא כמספר הפסוקים. מילה זו, נועדה לסייע לנו לזכור את מספר הפסוקים שבפרשה. כך, למשל בפרשת בראשית ישנם מאה ארבעים וששה פסוקים, והמלה "אמציה" – משמשת ככלי המאפשר לזכור את המספר הזה בקלות. גם בסוף פרשת "מסעי" – מצוין בחומש מספר הפסוקים: מאה שלושים ושנים פסוקים. כמנין שיקל על זכרון המספר הזה, מופיע שם צמד מילים שמעורר פליאה רבת: "מחלה חולה".

אנו עומדים ומתבוננים בצמד המילים הזה, וממש מתקשים להבין: האם לא מצאו דורשי הרשומות מילים אחרות, אופטימיות יותר, בכדי להציבן כזכרון למנין פסוקיה של פרשת מסעי? האם מן הראוי לסיים את חומש במדבר, דוקא באותן מילים פסימיות ומצמררות? האם יכולים היינו לקבל בהבנה, ספר שהיה מסתיים במילים "התקף לב", או שבץ מוחי, וממליץ לקורא לקחת אותן איתו כצידה לדרך? על פניו, נראה כי מדובר בפלא גדול. אולם לאמיתו של דבר, אם רק נשנה את נקודת המבט, נראה את התמונה שונה לחלוטין: בפרשת מסעי, מספרת התורה על בנות צלפחד אשר נשאו לאנשים: ותהינה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונעה בנות צלפחד לבני דדיהן לנשים". ועתה, נשאל נא: כיצד נראתה חתונתן של האחיות הצדקניות? אין ספק... בוודאי יצאו שם במחול סוחף, "כיצד מרקדין לפני הכלה"...

נמצא אפוא, כי בפרשת מסעי – אנו לומדים על חתונתה של "מחלה" בת צלפחד, ויכולים לשער כי היו שם "מחולות" ובכך, צמד המילים "מחלה חולה", המשמש סימן לזכרון מספר הפסוקים בפרשת מסעי, מתאר בדיוק את המאורע הזה: "מחלה" – בת צלפחד – "חולה" ומרקדת בשמחת נשואיה, כאשר המילה: "חולה" משמשת בלשונם של הז"ל לתאור "מחול", כלומר: "ריקוד". מתברר, כי לא זו בלבד שצמד המילים "מחלה חולה" אינו מתבאר סיטואציה פסימית, אלא שההפך הוא הנכון: הוא מתאר סיטואציה אופטימית ושמחה מאין כמותה, אשר תאורה מופיע באותה פרשה עצמה!

מכאן, עלינו להסיק מסקנה אשר דרך חיים בצדה:

לעתים קרובות אנו פוגשים בחיינו סיטואציות, מאורעות או מקרים, שנראים במבט ראשון קשים ומרים. "מחלה חולה". אולם במבט שני, כאשר אנו חודרים מעט יותר לעומק, אנו מגלים בהם דוקא את האור, את האופטימיות ואת התקווה. (מתוך ההקדמה לספר "ארגו הכלים" של הרב פנר)

ככל היצא מפיו יעשה (ל, ג)

לדיבור האדם יש כח עצום. בבית העלמין סגולה בפתח תקוה ניצב הקבר העתיק ביותר הנמצא במקום, מיום י"ט תשרי תרמ"ט. וכל היה המעשה: בערב יום הכיפורים תרמ"ט הקצו את חלקת הקרקע לבית העלמין, במנהג המקובל מדורי דורות, באמירת מזמורי תהלים וההקפות. כשסיימו שאל אחד הנוכחים בצחוק: "נו, מי יהיה כאן הנפטר הראשון?" ואחד האנשים השיב: "אין לי בעיה

להיות הראשון" ... כעבור עשרה ימים נפטר אותו אדם לבית עולמו והיה הראשון שנטמן בבית הקברות. רבני העיר החליטו לחרות על קברו את הסיפור, כדי שנלמד מכך לקח לנצור את פינו ולחשב את תנועותינו.

יהודי הגיע לרבי חיים קניבסקי וסיפור לו שיום אחד הוא הגיע לעבודה באיחור והמנהל שאל אותו למה איחרת והוא שיקר וענה סבתא שלי נפטרה, ולמחרת סבתא שלו נפטרה. הוא שאל לרבי חיים קניבסקי האם יש מה לחשוש שזה בגלל דבריו? ענה לו רבי חיים ברית כרותה לשפתים ובהחלט יתכן שע"פ דבריך קרה מקרה זה.

שם. את הסיפור הבא על הגאון מווילנא שמעתי מאדם ששמע מר" שלום: הגאון לא היה נעזר ברופאים – "מה חלק לרופאים בבית עושי רצון ה'..." פעם סבל מודלקת אוזניים קשה, מכיון שלא הלך לרופא סיפרו לו בני ביתו שיש אשה יהודייה שמרפאת באמצעות לחש. הגאון הסכים שהאשה תבוא לביתו. הוא פנה אליה וביקש לדעת מהו הלחש, אולי חלילה זה שם טמא. אמרה לו האשה: "הרי זהו מקור פרנסתי היחיד, ואם אגלה את סודי אני עלולה לאבד את מטה לחמי... אבל כמובן אין לחשוש מהגאון שיעשה שימוש לרעה בלחש ויגלה אותו ברבים. גילתה האשה לגאון כיצד עובד הלחש: "אני נוטלת בידי כוס מים, מברכת 'שהכל נהיה בדברו' ושותה. זה הכל... וזה עובד!". שאל הגאון: "מי גילה לך את הלחש הזה?". – הריבונן של עולם!", השיבה האשה. וכך היא סיפרה: "הייתי ילדה יתומה, אבי נפטר. נשארתי ללא פרנסה. נכנסתי לבית הכנסת, פתחתי את ארון הקודש ובכיתי לה: 'אין לי פרנסה'. פתאום אני שומעת איזו בת קול שאומרת לי: 'תגידי שהכל נהיה בדברו לרפואת בני אדם, ותהיה לך פרנסה ברווח'. מאז אני עושה כדברי הבת קול, ואכן כך אני מתפרנסת לא רע כבר שלושים שנה" ... שמע הגאון את סיפורה ופרץ בצחוק, ומן הצחוק התפוצצה המוגלה שבאוזנו. הוא כבר לא היה צריך את הלחש כדי לרפא את אוזנו... שאלה האשה: "למה הגאון צחק?", ואז הוא סיפר: "אני הייתי הבת קול!". המשיך הגאון וסיפר: "הייתי שם בבית המדרש ראיתי יהודייה בוכה, לא יכולתי ללמוד. שמעתי שהיא צועקת 'אין לי פרנסה', ואמרת: 'אם את צריכה פרנסה, תגידי שהכל נהיה בדברו, זה יעזור לך'. זה מה שיצא לי מהפה באותו רגע כדי להפיס את דעתה של הילדה". הגאון לא תכנן מראש לומר את הדברים, אבל "ככל היוצא מפיו יעשה" – אחרי שהברכה יצאה מפיו הקדוש קיים הקב"ה את דבריו (הגש"פ יחי ראובן)

יתן משה את מכס תרומת ה' לאלעזר הכהן (לא, מא) סיפר הגאון רב"צ קוק שליט"א: עשיר גדול נכנס עמי לחדרו של

המניע משפיע על המעשה!

בנו לכם ערים לטפכם וגדרת לצנאכם והיצא מפיכם תעשו (ל"ב, כ"ד)

לכאורה יש להבין, מדוע היה על משה לחזור ולהזהיר את בני ראובן וגד כי יעשו ככל היוצא מפייהם? הלא הוא כבר האריך בפירוט התנאי המחייב, ואף בני ראובן וגד עצמם כבר קיבלו עליהם את התנאי מפורשות והתחייבו למלא אותו! את התשובה, נבין על פי המעשה הבא:

הצדיק רבי שמואל מקאמינקא, מפורסם היה במעשי הצדקה והחסד להם הקדיש את כל כולו, תוך שהוא מבזבז כל פרוטה שהגיעה לידו – לטובת עניים ודלים, ובשעת הצורך אף אינו מהסס ללוות מעות בכדי לסייע להם בשעת דחקם.

היה זה בעת זקנותו של רבי שמואל, כאשר כבר קשה היה עליו לצאת ולבוא, ואת מרבית מפעליו הכבירים – ניהלו כמה מתלמידיו ומיוצאי חלציו, אשר שימשו כגבאי צדקה בשמו ובשליחותו.

והנה, באחד הימים הגיעה אל חדרו של רבי שמואל אלמנה בוכיה, וסיפרה בדמעות כי פרתה היחידה, מניבת החלב, ממנה מצאה די פרנסתה בדוחק – שבקה חיים, וכעת אין לה מושג מהיכן תביא אוכל לפי עולליה הרכים.

לשמע הדברים נחרד רבי שמואל. הוא עודד את האלמנה והבטיח לסייע כמיטב יכולתו, ומיד כאשר עזבה את החדר – מיהר לקרוא אליו את גבאי הצדקה, בפניהם שטח את סיפורה של אותה אלמנה, וביקש כי ימהרו לגייס את הסכום הדרוש בכדי לקנות בעבורה פרה חדשה, משובחת לא פחות מקודמתה.

אלא שדעתם של גבאי הצדקה, לא היתה נוחה מכך. מתוך היכרות עם המקרה לגופו הם טענו, כי האלמנה אינה כה חסרת אונים כפי שהיא מציגה את עצמה, שכן יש בידה סכום נאה של מעות שיספיקו לכלכלתה ולכלכלת בני ביתה למשך תקופה ארוכה, זאת מלבד העובדה שפרה זו לא היוותה את מקור הכנסתה היחיד.

כשמע רבי שמואל את דבריהם, לא התווכח. הוא פטרם לשלום, אולם מיד לאחר שיצאו – פנה אל אחד מצאצאיו, וביקש שילוה אותו אל שוק הבהמות. מובן, שהמולה של התרגשות השתררה בשוק נוכח ביקורו הנדיר של הצדיק, אשר ביקש לקנות פרה חולבת משובחת, ואף קיבל את מבוקשו על אתר. את התשלום – הסדיר הצדיק בו במקום, ולאחר מכן הורה לשגר את הפרה אל ביתה של אותה אלמנה.

מטבע הדברים, דבר המעשה עשה לו כנפיים, והגיע לאזניהם של גבאי הצדקה אשר מיהרו להחיש פעמיהם אל ביתו של הצדיק בעודם מביעים השתאותם בפניו: "אם קיבל הרבי את טענתנו – מדוע החליט בכל זאת לקנות פרה משובחת עבור האלמנה הבלתי נזקקת? ואם לא קיבל את טענתנו, כפי שנראים הדברים על פניהם – מדוע הטריח עצמו אל השוק? הלא אילו היה מצווה עלינו לדאוג לאותה אלמנה – איש מאתנו לא היה מהין להמרות את פיו!". אולם רבי שמואל, ידע היטב את אשר לפניו, והוא השיב לגבאי הצדקה: "מאחר והבחנתי כי אינכם מתלהבים לקיים מצוה זו, מטעמכם ומנימוקכם, הרי שכבר לא יכולתי לסמוך עליכם שתעשו את המצוה באופן מושלם כראוי... לפיכך, לא נותרה לי ברירה כי אם לצאת בעצמי אל השוק ולקיים מצוה זו של גמילות חסדים בגופי ממש!".

ואנו על פי דרכנו למדנו, שהמניע העומד מאחורי מעשיו של האדם – משפיע השפעה ניכרת על איכות המעשה הנעשה. אם האדם אינו משוכנע מספיק בנחיצות המניע, או אם המניע אינו בעל ערך מספיק בעיניו – הדבר יקבל ביטוי במעשים שנעשים מכוחו של אותו מניע!

ומכאן, תשובה לשאלתנו: שכן הנה, במדרש מצינו (במד"ר כ"ב, ח'), כי בני ראובן וגד הכריזו בתחילה כי יבנו גדרות צאן למקניהם וערים לטפם, תוך שהם מקדימים את המקנה לטף, משום שהם ייחסו חשיבות רבה יותר למקנה מאשר לטפם ולבני משפחותיהם. לעומת זאת, בתשובתו של משה – הוא תיקן את הגישה והעמיד את בני ראובן וגד על סדר העדיפויות הראוי, והבהיר כי בראש ובראשונה עליהם לבנות ערים לטפם, ורק לאחר מכן גדרות לצאנם, כלומר, להציב את הטף בחשיבות רבה יותר מאשר את הממון.

מעתה, חשב משה רבינו, כי המניע שעמד מאחורי נכונותם של בני ראובן וגד להלחם לצידם של בני ישראל – היה המניע הכספי, הממוני, ולשמו הם אכן קיבלו על עצמם להלחם. אולם עתה, אחר שהעמידם על סולם הערכים הראוי, והציב את הדאגה לבני המשפחה בראש סולם העדיפויות – המניע החדש כבר לא יפעיל אותם באותה מידה של מחויבות, והם יתשללו בקיום התחייבותם. לפיכך, חזר משה כעת והדגיש, כי אף שסולם הערכים השתנה וסדר העדיפויות הותאם לו – עדיין מחוייבים בני ראובן וגד באותה מחויבות שקיבלו עליהם!

(מתוך "ללמדך- במדבר" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

לקחת את קרובי משפחתי עמי לנופש ממעשר כספים

שאלה: לקראת החופשה, ברצוני לשתף את קרובי משפחתי 'בני תורה', בנופש – על חשבוני, מחמת שאין באפשרותם לממן זאת מעצמם. היות וגם אני לא משופע בממון, על כן אני רוצה לממן זאת ממעשר כספים, כי לדעתי יש בזה צדקה וחסד להוציאם לחופשה. אך השאלה שלי היא, כיון שאני מאוד רוצה בהשתתפותם בחופשתי, שהחופשה שלי עמם יוסיף לי מאוד בחופש שלי, ומשפחתי מאוד חפצה ונהנית מכך, האם מותר לי לממן ממעשר כספים דבר שאני מאוד חפץ ונהנה ממנו? תשובת הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: לגבי ספק שלכם, התשובה היא, שמותר לאדם ליהנות מהצדקה שנותן, ואם כל הכסף מגיע לבני תורה, גם אם יש לכם הנאה מכך, הרי זה מותר, כמבואר בשו"ע (יו"ד סי' רנ"א סי"ב). אלא שלפני שנותנים צדקה עבור נופש, יש לוודא שאכן זה צדקה בעבורם לנסוע לנופש, ואולי אתם משוחדים כי אתם רוצים אותם בנופש, ולפעמים לבני תורה חשוב יותר שיהיה להם לחם וחלב בבית. גם לאחר שכבר בררתם שאכן זה חשוב להם מאוד, ואפשר לתת זאת מכספי צדקה, יש לראות שהנופש יהיה על טהרת הקודש, ולא שהכסף שלכם, ינתן לבני תורה כדי להפוך אותם לאחר הנופש שכבר ח"ו לא יהיו... והלוואי שתהיה יציאתם [מהנופש] כביאתם. (ווי העמודים)

וכן הורו הגאונים רבי עמרם פריד ורבי אברהם צבי ישראל ז"ל שליט"א שאם צריכים לנופש מותר לקבל ממעשר כספים. ואילו הגאונים רבי יעקב מאיר שטרן ורבי משה שטיין שליט"א הורו, שאין לתת ממעשר כספים לצורך נופש.

חידה שבועית

ראובן ושמעון התלוכחו למי מניהם הסוס האסוף, והחליטו על תחרות הפוכה, הסוס יעיצ אחרון הוא המנצח, וכעת אף אחד לא יזכיר אחרון. צמר שם אצט והציע רציון, מה הוא הרציון?

תשובה על חידה פר"ש: שנלחמו בעצמם (רש"י כו"ו). תשובה לחידה: כל המשפטים מנוגדים זה לזה ולכן רק משפט אחד יכול להיות נכון, ואו כל האחרים יהיו מוטעים. לכן המשפט השישי הוא המשפט הנכון היחיד! תזכורת: 1. כניסה להגרלה לתושבי פתח תקווה בלבד. 2. לעונים על שתי החידות.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת בליקנד להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחת צבי כהן לאירוסי הבן משפחת שבתאי כהן להולדת הבת גני הדר: משפחת רובינשטיין לאירוסי הבת משפחת לנדאו לאירוסי הבן משפחת כהנוביץ לאירוסי הבת משפחת שבתאי כהן להולדת הבת

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com